

Ο Ορθόδοξος Μοναχισμός ως πρότυπο ζωής των κοσμικών ανθρώπων.

του π. Αντωνίου Χρήστου*.

Αγαπητοί Αναγνώστες καλώς ήλθατε στο πρώτο μας άρθρο για το νέο έτος 2024 και με την ευκαιρία αυτή επιτρέψτε μας να σας μεταφέρουμε τις θερμότερες ευχές μου για να γίνει πνευματικά καρποφόρο και όντως για όλους μας σωτήριο! Εκτός από τις ευχές όμως χρειάζεται ο πνευματικός αγώνας, η μετάνοια και η προσπάθεια για όλους μας! Στα πλαίσια αυτά τι πιο κατάλληλο και επίκαιρο με το να ασχοληθούμε με τον Μοναχισμό και τους Όσιους Πατέρες που ασκήθηκαν και έλαμψαν ως στύλοι πολύφωτοι! Ας ξεκινήσουμε στο θέμα μας τάχιστα.

Ο Ορθόδοξος Μοναχισμός αποτελεί έναν τρόπο ζωής που εστιάζει ιδιαίτερως στην πνευματική αφοσίωση, την προσευχή, την απομόνωση

και την πραγματική εσωτερική μεταμόρφωση του πιστού που φέρνει το Αγγελικό σχήμα και αφιερώνονται στον Θεό ψυχή και σώμα. Οι Μοναχοί που αλλάζουν ακόμη και το όνομά τους κατά την κουρά τους ύστερα από τρία χρόνια δοκιμασίας δεσμεύονται να ακολουθήσουν έναν τρόπο ζωής απόμερα συνήθως από την βουή του κόσμου πάνω στο τρίπτυχο τριών αρετών ΠΑΡΘΕΝΙΑ-ΥΠΑΚΟΗ-ΚΟΙΝΟΚΤΟΙΜΟΣΥΝΗ. Από πολύ αγάπη δηλαδή για τον κόσμο αποσύρονται σωματικά από αυτόν και με αδιάλειπτη προσευχή, σκληρή άσκηση, συχνή και μακροσκελή χρονικά μυστηριακή ζωή. Διακονήματα, σιωπηλό εσωτερικό αγώνα, μελέτη της Αγίας Γραφής και Πατερικών και άλλων θρησκευτικών κειμένων κ.α. .

Αξίζει να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο ότι τη γένεση του μοναχισμού κάποιοι την αναγάγουν στο γεγονός της γενίκευσης των διωγμών των χριστιανών από τα μέσα του τρίτου αιώνα. Τότε που πολλοί Χριστιανοί για να αποφύγουν τον κρατικό έλεγχο και κατά συνέπεια το διωγμό τους αναγκάστηκαν να αποσυρθούν από τις κατοικημένες περιοχές και να καταφύγουν σε ερημικές. Άλλοι με βάση την εκκοσμίκευση της χριστιανικής ζωής που συνέβη μετά το τέλος των διωγμών και την αναγνώριση του Χριστιανισμού ως ελεύθερης θρησκείας. Λόγω της εισχώρησης πολλών εθνικών στη Χριστιανική Εκκλησία, σταδιακά άρχισε να εκκοσμικεύεται η χριστιανική ζωή. Αντιδρώντας στην κατάσταση αυτή αρκετοί πιστοί και ως αντίδραση έφυγαν στην έρημο.

Άλλοι συνδέουν τη γένεση του μοναστικού φαινομένου με τη γενικότερη οικονομική κατάσταση και την κοινωνική κρίση της εποχής. Η διεύρυνση της φτώχειας, η επαχθής αύξηση των φόρων, η νομισματική κρίση, η μεγάλη διαφθορά του διοικητικού μηχανισμού και η κοινωνική ακαταστασία που εμφανίστηκαν κατά την εποχή του Διοκλητιανού, ήταν εκείνοι οι παράγοντες που ευνόησαν τη φυγή στην έρημο. Η καταφυγή στην έρημο ήταν μια αποφυγή στις έντονες οικονομικές και κοινωνικές καταπιέσεις και τέλος άλλοι αποδίδουν τη γένεση του μοναχισμού στην αντίδραση προς την έντονη θεσμοποίηση-κρατικοποίηση της Εκκλησίας. Αυτό όμως συνεπαγόταν τον περιορισμό των κάθε είδους χαρισματικών τάσεων. Έτσι αρκετοί πιστοί αναζήτησαν ένα χώρο έκφρασης μιας πιο χαρισματικής ζωής μακριά από κάθε κοσμική μέριμνα. Όπως και να έχει είτε ένας από αυτούς τους λόγους είτε συνδυασμός και των τεσσάρων λόγων και θεωριών είναι σίγουρο ότι ο Μοναχισμός είναι ιστορικό φαινόμενο από

τους πρώτους αιώνες της Εκκλησίας μας και είναι από τον ίδιο τον Χριστό που αποσυρόταν στην έρημο συχνά, όσο τον Ιωάννη τον Πρόδρομο και όσοι τους ακολούθησαν εκ των υστέρων.

Ο Μοναχισμός διακρίνεται στον αναχωρητικό Μοναχισμό στην Αίγυπτο ήδη από τα μέσα του 3ου μ.Χ. αιώνα και πατέρας και ιδρυτής του αναχωρητισμού θεωρείται ο Μέγας Αντώνιος (251- 356), που έζησε το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής του σε συνθήκες απομόνωσης, προσευχής και νηστείας. Ιδρυτής του κοινοβιακού Μοναχισμού θεωρείται ένας άλλος Αιγύπτιος, νεότερος του Μ. Αντωνίου, ο Παχώμιος. Ήταν εκείνος που οργάνωσε με στρατιωτική πειθαρχία –πρώην κατώτερος αξιωματικός του στρατού άλλωστε- το πρώτο μοναστικό κοινόβιο στην Άνω Αίγυπτο. Στο σύστημά του η προσευχή και η τράπεζα απαιτούσαν την από κοινού συμμετοχή, ενώ κάθε μοναχός ήταν επιφορτισμένος με κάποιο διακόνημα, συνήθως χειρωνακτική εργασία. Θεμέλιο για τη συγκρότηση και συνοχή της κοινοβιακής ζωής στον κοινοβιακό μοναχισμό υπήρξε η υπακοή στον Ηγούμενο.

Ο Μοναχισμός όμως δεν επηρέασε μόνο τους ίδιους τους Μοναχούς αλλά και τους κοσμικούς ανθρώπους - δηλαδή αυτούς που ζουν στον κόσμο, εκτός των μοναστηριών και των απομονωμένων κοινοτήτων - ο Μοναχισμός λειτούργησε και λειτουργεί ως ένα πνευματικό πρότυπο ή ένα παράδειγμα προς μίμηση, ανεξαρτήτως του εάν οι ίδιοι επιλέξουν να γίνουν μοναχοί η όχι. Τα Μοναστήρια είναι κάστρα προσευχής και ανάπαυση και ειρήνευση των ανθρώπων που μένουν και κουβαλάνε τα προβλήματα του κόσμου. Άλλωστε, πολλοί άνθρωποι επιδιώκουν την εσωτερική γαλήνη, την πνευματική ανάπτυξη και τη συνειδητοποίηση, ακόμα κι αν δεν ακολουθούν κανόνες μοναχικής ζωής. Η ασκητικότητα είναι κοινή και για τους Μοναχούς αγάμους αλλά και τους κοσμικούς ή Κληρικούς εγγάμους αυτό που αλλάζει ο βαθμός μετοχής αλλά σκοπός και για τους δύο είναι η σωτηρία και η συνειδητή και ισορροπημένη ζωής.

Κλείνοντας, ας διαβάσουμε και ας μιμηθούμε τους βίους των Οσίων Ασκητών και των παλαιών και των συγχρόνων (Άγιο Παΐσιο, Άγιο Πορφύριο, Άγιο Ιάκωβο Τσαλίκη κ.α.) και ας επισκεπτόμαστε τα Μοναστήρια τακτικά με κάθε ευκαιρία! Είναι σίγουρο ότι όλο αυτό θα λειτουργήσει ως ένα πνευματικό πρότυπο για κάθε άνθρωπο, ενισχύοντας την επιθυμία για

πνευματική ανάπτυξη, εσωτερική γαλήνη και ουσιαστική μεταμόρφωση των πιστών.

***Ο π. Αντώνιος Χρήστου είναι Προϊστάμενος Ιερού Ναού Προφήτου Ηλία Κορμπι- Βάρης, της Ι. Μ. Γλυφάδας Ε. Β. Β. & Β. Απόφοιτος Ανωτέρας Εκκλησιαστικής Σχολής Αθηνών, Πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών και Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου στην Ορθόδοξη Θεολογία στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.**